

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 931/2016-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Sirankom, Vajnorská 89, Bratislava, vo veci

- namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010, jeho rozsudkom z 23. januára 2012 a jeho uzneseniami z 27. júla 2012 a z 5. februára 2014, Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 537/2012 a jeho uznesením z 18. apríla 2013 a v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 536/2012 a jeho rozsudkom z 19. septembra 2013 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016,

- namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016,

- namietaného porušenia práva podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn.

18 C 237/2010 a jeho uznesením z 27. júla 2012, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 537/2012 a jeho uznesením z 18. apríla 2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016 a

- namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010 a jeho rozsudkom z 23. januára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci

- namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010, jeho rozsudkom z 23. januára 2012 a jeho uzneseniami z 27. júla 2012 a z 5. februára 2014, Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 537/2012 a jeho uznesením z 18. apríla 2013 a v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 536/2012 jeho rozsudkom z 19. septembra 2013 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016,

- namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016,

- namietaného porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010 a jeho uznesením z 27. júla 2012, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 537/2012 a jeho uznesením z 18. apríla 2013 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016 a

- namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1, 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010 a jeho rozsudkom z 23. januára 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka 9. decembra 2010 podala okresnému súdu návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti na jej plnoletú dcéru – [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „odporkyňa“).

Dňa 10. decembra 2010 podala sťažovateľka návrh na nariadenie predbežného opatrenia v konaní o zrušenie vyživovacej povinnosti. O tomto návrhu rozhodol okresný súd uznesením z 13. januára 2011 tak, že návrh zamietol. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením z 29. marca 2011 tak, že uznesenie okresného súdu zmenil a sťažovateľku zaviazal uhrádzať odporkyňi výživné v sume 30 % zo sumy životného minima.

Sťažovateľka poukazuje na to, že okresnému súdu boli postupne doručené podania – vyjadrenia k návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti z 23. mája 2011, 5. júna 2011 a 19. októbra 2011, ktoré neboli podpísané odporkyňou.

Rovnako tak potvrdenie Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zo 7. septembra 2011 predložil otec odporkyne na pojednávaní bez toho, aby mal od nej splnomocnenie.

Následne sťažovateľka poukazuje na to, že v súdnom spise sú opakovane uvedené úradné záznamy týkajúce sa stavu trestného konania vedeného proti nej okresným súdom pod sp. zn. 5 T 214/2007 a skutočnosti, že na sťažovateľku bol vydaný zatykač, ktorý v tom čase nebol realizovaný.

Sťažovateľka tiež uvádza, že na pojednávaní 23. januára 2012 – bez jej prítomnosti a bez prítomnosti odporkyne – bol prítomný otec odporkyne, ktorý predložil splnomocnenie z 1. januára 2012, ktoré nebolo podpísané odporkyňou. Na tomto pojednávaní okresný súd prečítal obsah úradného záznamu týkajúceho sa stavu trestného konania vedeného proti nej. Otec odporkyne na tomto pojednávaní uviedol, že proti sťažovateľke podal trestné oznámenie z dôvodu neplatenia výživného, pričom je na sťažovateľku vydaný zatykač.

Následne okresný súd vyhlásil uznesením dokazovanie za skončené a rozhodol vo veci samej napadnutým rozsudkom tak, že návrh sťažovateľky na zrušenie vyživovacej povinnosti zamietol.

Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie a 26. marca 2012 doručila okresnému súdu návrh na odpustenie zmeškania lehoty z 19. marca 2012.

Dňa 26. júna 2012 bolo okresnému súdu doručené podanie – podpísané [REDAKOVANÉ], ktorý bez predloženia splnomocnenia uviedol, že je právnym zástupcom odporkyne, a predložil tiež vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľky.

Okresný súd následne rozhodol napadnutým uznesením z 27. júla 2012 tak, že návrhu na odpustenie zmeškania lehoty nevyhovel. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 18. apríla 2013 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil. Sťažovateľka poukazuje na to, že v súdnom spise na č. 1. 226 sú doručky o prevzatí zásielky krajského súdu podpísané otcom odporkyne a odporkyňou.

Odporkyňa následne 13. júna 2013 predložila krajskému súdu spolu s ňou podpísaným sprievodným listom doklady – diplom vystavený 30. mája 2012 preukazujúci, že skončila vysokoškolské štúdium.

Sťažovateľka podala 13. júna 2013 faxom dovolanie proti uzneseniu okresného súdu z 27. júla 2012 a proti uzneseniu krajského súdu z 18. apríla 2013. Následne faxové podanie doplnila predložením originálu dovolania do podateľne okresného súdu 17. júna 2013 o 11.16 h. Podľa sťažovateľky súdny spis okresného súdu toto podanie neobsahuje. Takto predmetné dovolanie „*napriek tomu, že bolo podané v lehote, na súde tomu príslušnom... nikdy nebolo postúpené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na konanie a rozhodnutie*“.

Krajský súd následne rozhodol rozsudkom z 19. septembra 2013 tak, že návrh na zmenu návrhu nepripustil. Rozsudok okresného súdu v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti sťažovateľky od 7. júna 2004 do 27. decembra 2010 k odporkyni zrušil a konanie v tejto časti zastavil. Rozsudok okresného súdu v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti od 28. decembra 2010 do 31. mája 2012 potvrdil. Vo zvyšnej časti krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že zrušil vyživovaciu povinnosť sťažovateľky vo vzťahu k odporkyni od 1. júna 2012.

Proti rozsudku krajského súdu z 19. septembra 2013 podala sťažovateľka dovolanie, pričom predložila aj „*potvrdenie o odoslaní a doručení faxového podania Okresnému súdu Bratislava II o 22:30 dňa 27. 12. 2013 z faxového čísla právneho zástupcu sťažovateľky... poštová doručienka o odovzdaní originálu dovolania na pošte právnym zástupcom sťažovateľky na doručenie súdu dňa 30. 12. 2013 v Galante*“.

Dňa 11. decembra 2013 bola na rozsudku krajského súdu vyznačená doložka právoplatnosti s dátumom právoplatnosti k 26. novembru 2013. Následne bola pripojená zmena doložky právoplatnosti z 5. mája 2014 s preškrtnutím pôvodnej doložky a s uvedením dátumu právoplatnosti 31. marca 2014.

Okresný súd následne rozhodol uznesením z 5. februára 2014 tak, že sťažovateľku vyzval, aby v lehote 10 dní doplnila neúplné dovolanie, a to predložením originálu splnomocnenia advokátovi, ktorý ju bude zastupovať v dovolacom konaní.

Sťažovateľka 16. mája 2014 predložila okresnému súdu splnomocnenie „*v poradí druhého originálu plnej moci*“ a pripojila aj sťažnosť proti postupu okresného súdu.

Dňa 15. augusta 2016, t. j. „*2 roky 7 mesiacov a 19 dní po doručení dovolania sťažovateľky vo veci, súdu*“, bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené uznesenie najvyššieho súdu z 23. júna 2016, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky.

Sťažovateľka následne v sťažnosti poukazuje na výsledok trestného konania, pričom uvádza:

„Krajský súd v Bratislave uznesením, sp. zn.: 3To/61/2014 zo dňa 11. 06. 2014 tento podľa § 321 ods. 1 písm. b/, c/ Trestného poriadku napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 5 T/214/99 zo dňa 19. 11. 2013 vo veci prečinu zanedbania povinnej výživy sťažovateľkou konanej z podnetu účelovo podaného trestného oznámenia otca plnoletej... rozhodol tak, že rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol...“

Dňa 27. 09. 2016 Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 3 To/84/2016 na verejnom zasadnutí podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil sťažovateľkou odvolaním napadnuté rozhodnutie Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 5 T/214/2007 zo dňa 17. 03. 2016 v celom rozsahu...“ a týmto rozsudkom sťažovateľku „oslobodil spod obžaloby pre skutok právne kvalifikovaný ako prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1) Trestného zákona nakoľko skutok nie je trestným činom“.

Sťažovateľka následne v sťažnosti uvádza:

«Stav právnej neistoty v podstate pretrváva doteraz, vzhľadom na závažné porušenia základných práv sťažovateľky v konaní ako aj zákona orgánmi verejnej moci,

podčiarknuté rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý uznesením sp. zn. 4 Cdo 340/2014 zo dňa 23. júna 2016 dovolanie odmietol. ...

Primárne sťažovateľka namieta právne puristický prístup tak Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako aj Krajského súdu v Bratislave ako odvolacieho súdu nekorešpondujúcom s ustanovením § 1 civilného procesného kódexu, keď Najvyšší súd Slovenskej republiky zhodne ako predtým v odvolacom konaní Krajský súd v Bratislave odvolanie sťažovateľky, izolovane posudzuje dovolanie sťažovateľky. ...

Krajský súd v Bratislave pochybil, keď sa obmedzil na až administratívno formalistický prístup v rozhodovaní v časti týkajúcej sa zmeny návrhu, ale ignoruje skutočnosť, že dovolateľka opakovane argumentuje neplnením poučovacej povinnosti prvostupňového súdu, keďže v jej prípade absentuje adekvátne právne zastúpenie, ako aj samotná právna kvalifikácia. Je zarážajúce, že napr. vo veci vedenej pod sp. zn. 6 Co/140/2011 ten istý súd svojim uznesením na č. l. 73 zruší prvostupňové rozhodnutie z dôvodu absencie poučovacej povinnosti podľa § 120 ods. 4 OSP napriek zastúpeniu advokátom, ale v takýchto jednoznačne citlivých veciach, ako sú existenčné otázky bytia, odignoruje absenciu poučovacej povinnosti prvostupňovým súdom v zmysle § 5 ods. 1 OSP. Ponecháva nepovšimnuté skutočnosti, ktoré nielenže vyšli jednoznačne najavo, odôvodňujúce samotné naplnenie spravodlivosti konania (§ 1 OSP), ale zakrávajú sa pláštikom právnej formálnosti zhodia procesné nekvalifikovaný pozmeňujúci návrh dovolateľky na zmenu výšky výživného limitovaného 30% životného minima. Takýto postup odvolacieho súdu je jednoznačne naplnením ustanovenia § 237 písm. f) OSP odôvodňujúceho podanie a samotnú prípustnosť dovolania, keď postupom súdov bola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom. ...

Zásadne sa nemožno stotožniť ani v absolutizovaní zásady „res iudicata“ v konaní, ako ju ponúka Krajský súd v Bratislave. V opačnom prípade by vyššie citované ustanovenia rodinného kódexu týkajúce sa zmeny pomerov ostali fikciou. A práve na túto skutočnosť upozorňovala sťažovateľka v dovolacom aj odvolacom konaní a namieta tento zásadne odmietavý postoj súdov konajúcich vo veci na všetkých jeho stupňoch. Sťažovateľka namieta pochybenie súdov, keď tieto navyše nerozlišujú, resp. v konaní a rozhodovaní sa to neprejavuje, že až do plnoletosti dieťaťa sťažovateľky, teda do 7. 06. 2004 (pred obdobie ktorého smeroval z časti aj návrh sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania na prvom

a druhom stupni v pozícii navrhovateľky), neboli súdy viazané návrhom, ale mohli konať aj bez návrhu. Otázku možnosti aplikácie § 99 OSP, a to aj aj v určitej časti návrhu vzhľadom na zhodné tvrdenia dcéry dovoľateľky v tomto konaní, ponechávame bez komentára. Len dokresľuje popri absencii poučovacej povinnosti absenciu snahy súdov naplniť účel konania sledovaný už uvedeným § 1 OSP.»

Sťažovateľka ďalej uvádza, že konajúce súdy priznali výživné v rozpore s dobrými mravmi, keď nezohľadnili, že „*dcéra sťažovateľky je plnoletá, a že jej majetkové pomery vysoko prevyšujú majetkové pomery sťažovateľky... že o dcérine nadštandardné majetkové pomery sa pričínila práve sťažovateľka.*

... Súdy na jednej strane preukázateľne zistili zmenené pomery u oboch účastníkov konania, vrátane toho, že sťažovateľka nie je vinná zo svojich pomerov, či už zdravotných alebo majetkových..., avšak vo svojom neskoršom postupe tieto žiadnym spôsobom nezohľadňujú...

... Súdy... po preukázaní nedostatku právneho vzdelania sťažovateľky konali nie v súlade, ale v rozpore s ustanoveniami §§ 1 a 5 OSP, porušujúc tak základné práva na spravodlivosť a rovnoprávne postavenie účastníkov v konaní.

Hoci konanie o výživnom pre maloleté dieťa je v súlade s ustanovením § 81 ods. 1 OSP potrebné považovať za konanie, ktoré je možno začať i bez návrhu, prípadné konanie o zníženie už súdom určenej výšky vyživovacej povinností spravidla začína na návrh toho z rodičov, ktorý o zníženie výživného požiada. Uvedený postup - podanie návrhu - je avšak následne nutný v konaniach o vyživovacej povinnosti v súvislosti s plnoletými deťmi. Táto skutočnosť zjavne tak prvostupňovému súdu, ako aj súdu odvolaciemu a aj súdu dovolaciemu zjavne unikla.“

Sťažovateľka ďalej argumentuje tým, že v konaní bolo preukázané, že od rozhodnutia, ktorým bola určená výška výživného, došlo k zmene pomerov sťažovateľky a aj odporkyne.

Podľa sťažovateľky konajúce súdy – okresný súd, krajský súd a najvyšší súd – pochybili, keď neprihliadli na uznesenie krajského súdu, ktorým bolo nariadené predbežné

opatrenie, na základe ktorého mala platiť výživné odporkyni vo výške 30 % zo sumy životného minima. Následne sťažovateľka uvádza:

«Sťažovateľka namieta procesné pochybenie súdu, keď prehliadol skutočnosť, že z dôvodov pochybení na strane súdu súd takto rozhodol v novembri 2008 teda v čase pretrvávania sťažovateľkinej dlhodobej práceneschopnosti, kedy táto nie z vlastných zavinených dôvodov, ale z dôvodov jej závažného ochorenia (ktoré ochorenie si sťažovateľka sama nespôsobilá, a to ani nedbanlivosťou!) a s ním súvisiacou práceneschopnosťou. Nebolo vinou ani zavinením sťažovateľky, že nemohla predložiť súdu príslušné dôkazy, keď týmito disponovala až o niekoľko mesiacov - až popripade o rok neskôr!

... v konaní nielen prvostupňový ale aj odvolací súd v konaní nielenže „prehliadajú“ opakovane a riadne preukázané skutočnosti, týkajúce sa nielen zdravotného stavu sťažovateľky, stavu hmotnej núdze, v ktorej sa ocitla nie z vlastnej viny, príjmu sťažovateľky v čase rozhodovania súdu dňa 25. 11. 2008 preukázateľne predstavoval sumu cca 118,76 Eura... Nie je chybou ani zavinením sťažovateľky, že súd v konaní riadne nevykonal dokazovanie, hoci mu táto povinnosť vyplýva priamo zo zákona, ani to že procesné pochybenia navyšoval o ďalšie a ďalšie.

Súdy na všetkých stupňoch konania vo svojom rozhodnutí neobjasnili z akého dôvodu vo veci výživného neprihliadali ani na opodstatnené výdavky rodiča – sťažovateľky... V súhrne – odvolací súd procesne pochybil, keď sa nevyporiadal s dôvodmi odvolania dovolateľky.

A súdna moc identicky tvrdí

Z III (s 335): „Aj keď (okrem výživného maloletých detí, či už ho poskytujú rodičia alebo predkovia dieťaťa) rozhodnutie o výživnom alebo o príspevku, prípadne inej dávke splatnej v budúcnosti možno zmeniť len na návrh účastníkov, to nebráni, aby zmena rozhodnutia bola urobená aj v týchto prípadoch od zmeny pomerov, teda prípadne s účinnosťou pred podaním návrhu.“»

Sťažovateľka ďalej namieta, že okresný súd a ani krajský súd jej nezaslal vyjadrenia protistrany.

Sťažovateľka ďalej uvádza:

«Sťažovateľka namieta skutočnosť, že súd pojednával a rozhodol síce v jej neprítomnosti a neprítomnosti a bez vypočutia tak sťažovateľky ako aj jej plnoletej dcéry..., avšak v prítomnosti a po výpovedi pred sudom otca plnoletej, [REDAKOVANÉ], ktorý tak konal bez platnej plnej moci, čo je zrejmé s poukazom na: 1.9.4.1. body 8, 10., 11., 12., 17., 28.1., čl. I ústavnej sťažnosti, na ktorých sú preukázateľne podpisy [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... (aj tie „predstierajúce, že sú podpismi [REDAKOVANÉ], dcéry sťažovateľky) 1.9.4.2 body 28.2., 39., 40., 43., čl. I ústavnej sťažnosti, na ktorých sú preukázateľne pravé podpisy [REDAKOVANÉ]...»

Podľa názoru sťažovateľky postupom ako je uvedené vyššie tak postupom prvostupňového súdu Okresného súdu Bratislava II, Krajského súdu v Bratislave v odvolacom konaní a následne aj Najvyšší súdom v dovolacom konaní (keď pochybenie Krajského súdu v Bratislave neodstránil) bola nepochybne porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania, keďže sťažovateľke nebolo umožnené zaujať stanovisko k vyjadreniu protistrany k jej návrhu a neskôr k odvolaniu...

Argumentácia sťažovateľky v konaní na odvolacom aj dovolacom súde však v žiadnom prípade nebola bezvýznamná.»

Sťažovateľka namieta, že konajúce súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia riadne, a v tejto súvislosti uvádza:

«Sťažovateľka namieta skutočnosť, že z napádaného rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj samotného odôvodnenia rozsudku, nie je zrejmé na základe čoho súd dospel k záveru formulovanému vo výrokovej časti rozhodnutia, ani akými úvahami sa pri rozhodovaní riadil, keď odignoroval skutočnosti, ktoré nesporne vyšli za konania najavo, resp. v danom konaní neboli medzi účastníkmi nielenže sporné, ale dokonca dochádzalo k zhodným tvrdeniam. ...»

Ani Okresný súd v Bratislave ani Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací a ani Najvyšší súd Slovenskej republiky nedal sťažovateľke konkrétne odpovede na jej podstatné námietky uvedené v rozsiahlom odvolaní, resp. sa nezaoberal ani návrhom sťažovateľky zo dňa 19. 09. 2013 (bod. 22., 41., 42., 44. čl. I tejto ústavnej sťažnosti), resp. dostatočným

spôsobom sa nevysporiadal s relevantnými tvrdeniami sťažovateľky, ktoré vzniesla v odvolacom a neskôr v dovolacom konaní.

Sťažovateľka namieta, že Krajský súd v Bratislave sa žiadnym spôsobom nevyrovnal s tzv. „odôvodnením“ rozsudku napadnutého dovolateľkiným odvolaním. Pritom, keď tak prvostupňový ako aj odvolací súd dospeli k názoru, že v prípade rozhodnutí súdu ide o ich tzv. „nemennosť“ ak ide o úpravu práv a povinností vo veci výživného na deti, resp. že táto vyživovacia povinnosť trvá za každých okolností - pochybili, a ide tu o závažné procesné pochybenie súdu vo veci a k závažnému porušeniu základných ľudských práv dovolateľky. Z platnej právnej úpravy totiž nesporne vyplýva, že v zásade je možné výživné nielen znížiť, resp. zvýšiť, ale aj zrušiť. Uvedený stav svojim rozhodnutím nezahojil ani Najvyšší súd Slovenskej Republiky.

... Súd musí v odôvodnení uviesť, ak u povinného počíta s potencialitou príjmov povinného, prečo takto uvažuje, ak takto uvažuje, a o aké dôkazy sa opiera. Nemôže však ignorovať skutočnosti, ktoré za konania vyšli najavo. Je povinný sa vo svojom rozhodnutí s nimi vysporiadať. S poukazom na ustanovenie § 1 OSP však nie je spôsobilý nezohľadniť nesporné skutočnosti zakrývajúc sa pláštikom formálnych nedostatkov. Odvolacím súdom argumentované ustanovenia zvädzajú k záveru, že ich použitie v danom prípade je v rozpore s požiadavkou spravodlivosti konania.

... sťažovateľka nezistila, na základe čoho/ako súd či už prvostupňový a/alebo odvolací dospel k záveru že majetkové pomery, životná úroveň a schopnosti sťažovateľkinej dcéry Márie, boli v čase rozhodovania súdov a stále sú nižšie ako majetkové pomery, životná úroveň dovolateľky, keď jej dcéra je vlastníčkou bytu v hodnote cca 200 000 €, s pravidelným príjmom z jeho prenájmu.»

Sťažovateľka tiež namieta, že najvyšší súd porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti tiež namieta, že v konaní došlo k prietahom v takej intenzite, že mali za dôsledok aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V tejto súvislosti uvádza:

«Návrh vo veci bol súdu doručený 21. 11. 2010.

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv v konaní, keď ešte 27. 12. 2013 podala Dovolanie... avšak Najvyšší súd vo veci rozhodol až s odstupom 30 (tridsiatich mesiacov) uznesením sp. zn. 4 Cdo 340/2014 zo dňa 23. 06. 2016 a to tak že porušil základné práva sťažovateľky.

Uvedená dĺžka rozhodovacieho obdobia na Najvyššom súde podľa názoru sťažovateľky nezodpovedá ani zložitosti problematiky, ani jasnosti dôkazov predložených súdu sťažovateľkou, ani zložitosti, resp. „zriedkavosti“ právnych otázok, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky zo dňa 23. 12. 2013.

Ku prietahom v konaní v nemalej miere prispeli tiež súdy prvotupňový aj odvolací arbitrárnymi rozhodnutiami a úkonmi, špecifikovanými v čl. I. bodoch: 3., 17., 20. a 21. (minimálne predčasné a teda vyvolávajúce potrebu podania odvolania sťažovateľkou, nielen preto, že ani sťažovateľka ani odporkyňa v konaní neboli vypočuté...

Ku prietahom v konaní v nemalej miere prispeli súdy tiež akceptovaním úkonov vykonaných tretími osobami neoprávnenými vykonávať úkony za plnoletú dcéru sťažovateľky...

Z dôvodov porušovania základných práv sťažovateľky zo strany Okresného súdu Bratislava II a Krajského súdu v Bratislave bola táto nútená podať sťažnosti...

V daných súvislostiach sťažovateľka poukazuje najmä na uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-190 zo dňa 27. 07. 2012, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/537/2012-225 zo dňa 18. 04. 2013, ktorým tento sťažovateľkou odvolaním napadnuté uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-190 zo dňa 27. 07. 2012 paradoxne a doslova nelogicky potvrdil (!)

Uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-331 zo dňa 05. 02. 2014 tento rozhodol tak, že vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní doplnila neúplné dovolanie zo dňa 23. 12. 2013... jednoznačne nie je možné považovať za efektívne konanie zo strany súdu, keď plná moc právneho zástupcu sťažovateľky bola k podaniu dovolania zo dňa 23. 12. 2013 v originály riadne priložená v zásielke odovzdanej na pošte... ešte dňa 30. 12. 2013

Pri zákonných postupoch nakladania s poštovými zásielkami súdu a so spisom sp. zn. 18 C/237/2010 Okresného súdu Bratislava II musel byť originál plnomocenstva udeleného advokátovi sťažovateľkou pre dovolacie konanie by v ňom riadne zažurnalizovaná

Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že nešlo o prvý prípad v konaní, keď zásielky a alebo podania riadne doručované súdu „v spise sp. zn. 18 C/237/2010 Okresného súdu Bratislava II riadne zažurnalizované neboli, resp. úplne chýbali“.

Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľka navrhovateľkou, obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania na Najvyššom súde Slovenskej republiky nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci. Tá nebola ani tvrdená zo strany krajského súdu.

Po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, a preto namietané konanie nemožno považovať za právne zložité. Vo vzťahu k faktickej zložitosti veci túto nie je možné v namietanom konaní pripustiť ani na základe skutočností zistených zo spisu.

Spravodlivé rozhodnutie a právna istota vo veci predstavovali pre sťažovateľku veľmi veľa, vzhľadom na jej zdravotné postihnutie, invaliditu, stav hmotnej núdze, a v nemalej miere zaváži aj aspekt uhlu pohľadu dobrých mravov, tak veľa bolo a je v hre pre sťažovateľku.»

Sťažovateľka tiež namieta, že okresný súd, krajský súd a najvyšší súd porušili jej právo podľa čl. 13 dohovoru tým, že „Dovolanie sťažovateľky zo dňa 12. 06. 2013 proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/537/2012-225 zo dňa 18. 04. 2013 a uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-190 zo dňa 27. 07. 2012 faxového súdu podaním zo dňa 13. 06. 2013 a to dvojmo spolu s tromi prílohami, napriek tomu, že bolo podané v lehote, na súde tomu príslušnom, Okresným súdom Bratislava II nikdy nebolo postúpené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na konanie a rozhodnutie.

Dokonca Krajský súd v Bratislave vo veci konal a dňa 19. 09. 2013 vo veci rozhodol (č. l. 275-276), napriek tomu, že mu bolo známe, že sťažovateľka riadne a v lehote podala Dovolanie zo dňa 12. 06. 2013...

... ani Najvyšší súd Slovenskej republiky vôbec nerozhodol o dovolaní sťažovateľky zo dňa 12. 06. 2013... a ani pred tým ako rozhodol vo veci dovolania sťažovateľky zo dňa 23. 12. 2013.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd pochybil, a závažným spôsobom porušil základné práva sťažovateľky, keď nedodržel procesné podmienky a nevyzval sťažovateľku na preukázanie podania dovolania v zákonom stanovenej lehote a otvoril pojednávanie (!)

Odvolací súd navyše zašiel až tak ďaleko, že informáciu týkajúcu sa podania dovolania dňa 12. 06. 2013 proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. 04. 2013 č. k. 3 Co/537/2012-225 vo veci, ktorú sťažovateľka dňa 19. 09. 2013 vyslovila v pojednávacej miestnosti pred otvorením pojednávania vo veci priamo pred senátom Krajského súdu v Bratislave ako aj otázku súdu nezachytil do zápisnice o pojednávaní, pojednávanie otvoril a v predmetnej veci konal ďalej tak, akoby dovolateľka dovolanie zo dňa 12. 06. 2013 nebola podala.

Uvedený postup je plne v rozpore s procesnými podmienkami, ako aj s deklarovanou garanciou právneho štátu, ktorého imanentnou súčasťou je požiadavka právnej istoty, ktoré konanie porušovania základných práv sťažovateľky zavŕšil Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď tieto skutočnosti pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky sp. zn. 4 Cdo 340/2014 prehliada a neuvažuje.“

Sťažovateľka tiež namieta, že okresný súd porušil jej základné práva podľa čl. 19 ods. 1, 2 a 3 ústavy a právo podľa čl. 8 dohovoru na tom základe, že vo svojom rozsudku prihliadol na prebiehajúce trestné konanie, čím porušil aj princíp prezumpcie neviny. V tejto súvislosti uvádza:

«Pri objektívnom posúdení materiálnych pomerov sťažovateľky, povinnej a matky oprávnenej, je zrejmé, že táto nebola bez vlastnej viny schopná dostať záväzkom stanovených jej súdmi vo veci výživného na mal. Mareka a na plnoletú Máriu, ktoré vzhľadom na zmenu pomerov, na výšku stanovenú súdmi nad objektívne reálne možnosti sťažovateľky - povinnej a matky oprávnenej majú pre povinnú de facto v skutočnosti likvidačný/eliminačný charakter a význam, s jej súčasnou tzv. „umelou kriminalizáciou“ Jednotlivé skutočnosti boli detailnejšie špecifikované spolu s dôkazmi v podaniach matky vo veci, avšak súd sa so žiadnym z dôkazov doložených matkou, so žiadnym jej tvrdením, žiadnym spôsobom nevysporiadal.

... orgány verejnej moci v konaní napádanom touto ústavnou sťažnosťou chybili, keď voči sťažovateľke neaplikovali zásadu prezumpcie neviny...

V daných súvislostiach nie je možné ignorovať ani ujmu, ktorá bola a/alebo ešte môže byť spôsobená na dobrej povesti sťažovateľky v dôsledku uvedenia nepresných alebo zavádzajúcich informácií a z toho vyplývajúcich chybných postupov orgánov verejnej moci založených pri absencii prezumpcie nevinu na účelových tvrdeniach účelovo fabulovaných [REDAKOVANÉ], ktorý sa v danom konaní pred súdom svojvoľne prezentuje ako zástupca odporkyne.»

Na tomto základe sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo (sťažovateľky)... na súdnu a inú ochranu vplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie vplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a základného práva a čl. 36 Listiny... Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4 Cdo 340/201 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 340/2014 z 23. júna 2016... Krajským súdom v Bratislave v konaní sp. zn. 3 Co/537/2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/537/2012-278 z 19. 09. 2013... Krajským súdom v Bratislave v konaní sp. zn. 3 Co/537/2012 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/537/2012-225 z 18. 04. 2013... Okresným súdom Bratislava II v konaní sp. zn. 18/ 237/2010 a uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-190 z 27. 07. 2012... Okresným súdom Bratislava II v konaní sp. zn. 18/ 237/2010 a rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-147 z 23. 01. 2012... Okresným súdom Bratislava II v konaní sp. zn. 18/ 237/2010 a uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-331 z 05. 02. 2014 porušené boli.

Základné právo (sťažovateľky)... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vplývajúce z čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4 Cdo 340/201 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 340/2014 z 23. júna 2016 porušené boli.

Základné právo (sťažovateľky)... na účinný opravný prostriedok vplývajúce z čl. 13 Dohovoru... Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4 Cdo 340/201 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 340/2014 z 23. júna 2016... Krajským súdom v Bratislave v konaní sp. zn. 3 Co/537/2012 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/537/2012-225 z 18. 04. 2013... Okresným súdom Bratislava II

v konaní sp. zn. 18/ 237/2010 a uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-190 z 27. 07. 2012 porušené bolo.

Základné právo (sťažovateľky)... na rešpektovanie súkromného a rodinného života vyplývajúce z čl. 8 Dohovoru... a z čl. 19 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Bratislava II v konaní sp. zn. 18/ 237/2010 a rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-147 z 23. 01. 2012 porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 340/2014 z 23. júna 2016 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/537/2012-278 z 19. 09. 2013 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/537/2012-225 z 18. 04. 2013 sa zrušuje.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-190 z 27. 07. 2012 sa zrušuje.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C/237/2010-147 zo dňa 23. 01. 2012 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

(Sťažovateľke)... priznáva finančné zadostučinenie v sume 5 000 €..., ktoré jej je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... priznáva finančné zadostučinenie v sume 10 000 €..., ktoré jej je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... priznáva finančné zadostučinenie v sume 6000 €..., ktoré jej je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť (sťažovateľke)... Trovy konania v sume 296,44 €..., na účet jej právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

K návrhu na priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľka uvádza:

„Žiadame, aby Ústavný súd Slovenskej republiky priznal sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie, ktorého výška je odvodená s ohľadom na nominálnu ako aj morálnu ujmu spôsobenú sťažovateľke. ...

Odôvodnenie priznania primeraného finančného zadostučinenia je vyšpecifikované v samostatnej prílohe tejto ústavnej sťažnosti, je jej neoddeliteľnou súčasťou.“

V prílohe k sťažnosti označenej ako „*Odôvodnenie priznania primeraného finančného zadostučinenia*“ sťažovateľka v podstatnom uvádza:

«Sťažovateľka následkom uvedeného konania, de facto utrpela závažné nezvratné fatálne ochorenie, z ktorého dôvodu je sťažovateľka od roku 2009 v invalidnom dôchodku, odtrhnutá od vlastných detí ex-manželom „z vôle súdu“.

Tým, že sťažovateľka v konaní pred súdom fakticky právo na spravodlivý proces stratila, tak jej ex-manžel deti vychoval a stále na ne výchovne pôsobí tak, aby deti konali v rozpore s dobrými mravmi, nijakým spôsobom k nej neprejavili pozitívnu myšlienku, snahu, úmysel, konanie, nieto ešte pomoc. ...

Súdne konanie o zrušenie výživného a teda i právna neistota vo veci pretrvala od roku 2010, teda už 6 rokov (!) čo je dlhá aj pre zdravého človeka, finančne zabezpečeného, nieto ešte pre invalidnú dôchodkyňu, ktorá nemá prostriedky ani na lieky, ktoré nevyhnutne potrebuje, a už vôbec nemá prostriedky na liečbu...

Aj keby prišlo ku pozitívnej zmene, nikdy nebude možné vrátiť sťažovateľke späť uplynulé roky, zmarené preťahmi v konaní, dôveru detí z detstva, stratenú z dôvodov porušenia základných ľudských práv sťažovateľky v konaní, čo je nevratné, navrátenie do zdravého stavu, avšak, aspoň by si mohla finančne zabezpečiť tak potrebné lieky a liečbu pre stabilizáciu jej zdravotného stavu.

S ohľadom na uvedené si sťažovateľka uplatňuje primerané zadostučinenie...»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Pri preskúvaní sťažnosti sťažovateľky, zastúpenej kvalifikovaným právnym zástupcom, ústavný súd vychádzal z predmetu konania tak, ako ho vymedzila v petite svojej sťažnosti. Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti a v jej petite napadnutý rozsudok krajského súdu z 19. septembra 2013 označuje sp. zn. „3 Co 537/2012“. Sťažovateľka k sťažnosti priložila rozsudok krajského súdu z 19. septembra 2013 označený sp. zn. 3 Co 536/2012. Vychádzajúc z uvedenej skutočnosti, ústavný súd uvedenie sp. zn. 3 Co 537/2012 považoval za zrejmu nesprávnosť s tým, že správna spisová značka predmetného rozsudku je sp. zn. 3 Co 536/2012.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 1, 2 a 3 a čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010 a jeho rozsudkom z 23. januára 2012 a k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010 a jeho uznesením z 27. júla 2012

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Napadnutým rozsudkom z 23. januára 2012 okresný súd rozhodol vo veci samej tak, že návrh sťažovateľky na zrušenie vyživovacej povinnosti zamietol. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 19. septembra 2013.

Napadnutým uznesením z 27. júla 2012 okresný súd nevyhovел návrhu sťažovateľky na odpustenie zmeškania lehoty. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 18. apríla 2013.

Právomoc krajského súdu ako odvolacieho súdu, ktorú uplatnil na základe odvolaní podaných sťažovateľkou v uvedených veciach, vylučuje, aby rozhodoval ústavný súd, preto sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 537/2012 a jeho uznesením z 18. apríla 2013 a k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 237/2010 a jeho uznesením z 5. februára 2014

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Napadnutým uznesením z 18. apríla 2013 krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľky tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu z 27. júla 2012, ktorým tento nevyhoviel jej návrhu na odpustenie zmeškania lehoty. V odôvodnení napadnutého uznesenia z 18. apríla 2013 krajský súd v podstatnom uviedol:

„Nakoľko navrhovateľka podala odvolanie proti rozsudku č. k. 18 C/237/2010-147 zo dňa 23. 1. 2012 včas, jej návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania v zmysle § 58 ods. 1 O. s. p. nie je dôvodný (keď lehotu na podanie odvolania nezmeškala, nie je čo odpúšťať). Na uvedenom základe odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa síce z iných dôvodov, avšak ako vecne správne v zmysle § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.“

V dovolaní z 12. júna 2013 proti uzneseniu krajského súdu z 18. apríla 2013 sťažovateľka uviedla, že uznesenie krajského súdu z 18. apríla 2013 jej bolo doručené 13. mája 2013, pričom sťažnosť podala ústavnému súdu faxom 17. októbra 2016, t. j. zjavne po uplynutí lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, preto je potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Nad rámec veci ústavný súd poukazuje na to, že napadnutým uznesením z 18. apríla 2013 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, ale z dôvodu, že sťažovateľka odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 23. januára 2012 podala včas, preto nebolo možné vyhovieť jej návrhu na odpustenie zmeškania lehoty. Týmto vlastne krajský súd rozhodol v plnej miere v prospech sťažovateľky. Ústavný súd už uviedol (IV. ÚS 598/2012), že za splnenia zákonných podmienok môže napadnúť rozhodnutie súdu príslušným opravným prostriedkom zásadne len účastník konania [napr. § 201, § 240 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)]. Z povahy veci vyplýva, že môže ísť len o toho účastníka, v ktorého neprospech vyznelo rozhodnutie súdu. Tento neprospech sa prejaví v zásade tým, že účastník bol neúspešný vo veci samej, prípadne rozhodnutím procesnej povahy, ktoré znamená pre účastníka ujmu (napr. nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, uloženie poriadkovej pokuty a pod.). Uvedený právny záver možno aplikovať aj na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Keďže sťažovateľka podala sťažnosť proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z 18. apríla 2013, ktoré bolo v jej

prospech, je týmto daný aj dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnej.

Vzhľadom na uvedené – v súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 13 dohovoru – je bez právneho významu zaoberať sa námietkou sťažovateľky, že konajúce súdy – okresný súd, prípadne krajský súd – nepredložili jej dovolanie z 12. júna 2013 proti uzneseniu krajského súdu z 18. apríla 2013 na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

Napadnutým uznesením z 5. februára 2014 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní doplnila neúplné dovolanie z 23. decembra 2013, a to predložením originálu splnomocnenia udeleného advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že 16. mája 2014 doručila osobne okresnému súdu podanie, v ktorom reagovala na uznesenie okresného súdu z 5. februára 2014, s ktorým zároveň predložila aj originál splnomocnenia. Z uvedených okolností je zrejmé, že sťažovateľka uznesenie okresného súdu prevzala – a to zjavne pred 16. májom 2014, pričom sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy podala ústavnému súdu faxom 17. októbra 2016, teda po uplynutí lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, preto ju ústavný súd odmietol v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 536/2012 a jeho rozsudkom z 19. septembra 2013

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty

je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd v prípade sťažovateľky vychádzal zo svojej judikatúry (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), podľa ktorej lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Sťažovateľka podala dovolanie, o ktorom dovolací súd rozhodol, že nie je prípustné. V súlade s už ustálenou judikatúrou ústavného súdu nemožno však sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní preskúmal tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 536/2012 a jeho rozsudkom z 19. septembra 2013 z hľadiska toho, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú – a to v takom rozsahu, v akom tento rozsudok a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, nepreskúmal najvyšší súd v napadnutom dovolacom konaní.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Krajský súd ako odvolací súd napadnutým rozsudkom z 19. septembra 2013 rozhodol tak, že nepripustil návrh na zmenu návrhu sťažovateľky týkajúci sa zníženia jej vyživovacej povinnosti k odporkyni od 8. septembra 2002 do 6. júna 2004 na sumu 30 % životného minima a zníženia jej vyživovacej povinnosti k odporkyni od 9. decembra 2010 na sumu 30 % životného minima. Rozsudok okresného súdu v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti sťažovateľky k odporkyni s účinnosťou od 7. júna 2004 do 27. decembra 2010 zrušil a konanie v tejto časti zastavil. Rozsudok okresného súdu v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti sťažovateľky k odporkyni s účinnosťou od 28. decembra 2010 do 31. mája 2012 potvrdil. Rozsudok okresného súdu vo zvyšnej časti vo veci samej zmenil tak, že zrušil vyživovaciu povinnosť sťažovateľky k odporkyni, ktorej výška bola naposledy určená špecifikovaným rozsudkom Okresného súdu Bratislava V v spojení s rozsudkom krajského súdu. Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol:

„Navrhovateľka v podanom odvolaní rozšírila návrh o eventuálny petit ohľadom zníženia vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni odo dňa 8. 9. 2002 do 6. 6. 2004 na sumu 30% životného minima a zníženia vyživovacej povinností navrhovateľky

k odporkyni odo dňa 9. 12. 2010 na sumu 30% životného minima. Odvolací súd uvedenú zmenu návrhu v zmysle § 95 ods. 2 veta prvá O. s. p. nepripustil (výrok I.), keď výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu a zároveň pripustenie požadovanej zmeny návrhu by bolo v rozpore so zásadou hospodárnosti konania (§ 6 O. s. p.), keď navrhovateľke nič nebránilo podať návrh na začatie predmetného konania dňa 9. 12. 2010 už v znení požadovanej zmeny návrhu. Navrhovateľka v časti požadovaného zníženia vyživovacej povinnosti odo dňa 8. 9. 2002 do 6. 6. 2004 na sumu 30 % životného minima navyše žiadala rozšírenie návrhu ohľadom právoplatne rozhodnutej veci, keď o výške vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni za obdobie od 8. 9. 2002 do 27. 12. 2010 už bolo právoplatne rozhodnuté.

V predmetnom konaní sa navrhovateľka domáhala zrušenia vyživovacej povinnosti k odporkyni počnúc dňom 7. 6. 2004. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava V č. k. 17 Nc/66/01-761, zo dňa 14. 6. 2005, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP/132/08-78, zo dňa 25. 11. 2008, právoplatným dňa 27. 12. 2010, bola navrhovateľke určená vyživovacia povinnosť voči odporkyni v sume 3.000,- Sk mesačne počnúc dňom 8. 9. 2002; zročné výživné za obdobie do 8. 9. 2002 do 31. 5. 2005 v celkovej sume 98.300,- Sk bolo povolané splácať v mesačných splátkach po 3.000,- Sk spolu s bežným výživným počnúc mesiacom august 2005, pod následkom straty výhody splátok. Z uvedeného je zrejmé, že o výške vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni za obdobie do 27. 12. 2010 už bolo právoplatne rozhodnuté.

Právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava V č. k. 17 Nc/66/01-761, zo dňa 14. 6. 2005, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP/132/08-78, zo dňa 25. 11. 2008, ktorým bola uložená navrhovateľke povinnosť prispievať na výživu odporkyne sumou 3.000,- Sk mesačne počnúc dňom 8. 9. 2002, tak predstavuje prekážku veci právoplatne rozhodnutej pre konanie o návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti v období od 7. 6. 2004 do 27. 12. 2010 (keď pri právoplatnom rozhodnutí o povinnosti plniť vyživovaciu povinnosť bola prejudiciálne posúdená existencia a teda trvanie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni). Nakoľko prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O. s. p.) predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienok konania, odvolací súd napadnutý rozsudok v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni v období od 7. 6. 2004 do 27. 12. 2010 v zmysle § 221 ods. 1

písm. d) O. s. p. zrušil a v zmysle § 104 ods. 1 veta prvá O. s. p. v spojení s § 221 ods. 2 O. s. p. konanie v tejto časti zastavil (výrok II.). Pre úplnosť odvolací súd uvádza, že pri zmene rozsudku v zmysle § 163 ods. 1 O. s. p. nemožno preskúmavať správnosť pôvodného rozsudku; je potrebné zaoberať sa len otázkou, či došlo k podstatnej zmene okolností, ktoré odôvodňujú zmenu pôvodného rozsudku. Zmena takéhoto rozsudku nie je možná spätne bez obmedzenia, teda aj za obdobie pred vyhlásením pozmeňujúceho rozsudku.

Navrhovateľka v odvolaní namietla prejednanie a rozhodnutie veci súdom prvého stupňa na pojednávaní dňa 23. 1. 2012 napriek jej ospravedlneniu a žiadosti o odročenie pojednávania. Nakoľko v spise sa žiadne ospravedlnenie navrhovateľky so žiadosťou o odročenie pojednávania nenachádza, súd prvého stupňa správne postupoval, keď vec v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. prejednal v jej neprítomnosti.

Odvolací súd mal vykonaným dokazovaním preukázané, že odporkyňa skončila vysokoškolské štúdium na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici dňa 30. 5. 2012; podľa potvrdenia [REDAKOVANÉ] zo dňa 6. 6. 2013 je odporkyňa zamestnaná od 15. 10. 2012. Odporkyňa uviedla, že po skončení štúdia bola zamestnaná od 1. 7. 2012 a následne podľa založeného potvrdenia. Na základe uvedeného bol v čase rozhodovania správny záver súdu prvého stupňa ohľadom trvania vyživovacej povinnosti navrhovateľky voči odporkyni. Vzhľadom k predmetu konania, ktorým bolo zrušenie vyživovacej povinnosti, sú potom nedôvodné námietky týkajúce sa nevysporiadania so zmenou pomerov účastníčok konania. Odporkyňa na pojednávaní odvolacieho súdu dňa 19. 9. 2013 súhlasila so zrušením vyživovacej povinnosti počnúc dňom 1. 6. 2012 s tým, že od navrhovateľky nebude požadovať žiadne zameškané výživné, t. j. nebude si od nej uplatňovať žiadne nároky z titulu vyživovacej povinnosti; navrhovateľka za týchto podmienok súhlasila so zrušením vyživovacej povinnosti od 1. 6. 2012.

Nakoľko i pre rozsudok odvolacieho súdu je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, odvolací súd v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni s účinnosťou od 28. 12. 2010 do 31. 5. 2012 napadnutý rozsudok potvrdil (výrok III.) a vo zvyšnej časti vo veci samej zmenil tak, že v zmysle § 78 ods. 1 veta prvá Zák. o rodine a § 163 ods. 1 O. s. p. zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľky k odporkyni, ktorej výška bola naposledy určená rozsudkom Okresného súdu Bratislava V č. k. 17 Nc/66/01-761, zo dňa 14. 6. 2005, v spojení s rozsudkom Krajského súdu

v Bratislave č. k. 11 CoP/132/08-78, zo dňa 25. 11. 2008, s účinnosťou od 1. 6. 2012 (výrok IV.).“

Ústavný súd pri preskúvaní napadnutého rozsudku krajského súdu ako odvolacieho súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto v relevantnom rozsahu preskúmal aj rozsudok okresného súdu sp. zn. 18 C 237/2010 z 23. januára 2012, ktorým tento zamietol návrh sťažovateľky na zrušenie vyživovacej povinnosti. Okresný súd v rozsudku, aplikujúc § 62 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), uviedol:

„Zákonná povinnosť rodičov plniť vyživovaciu povinnosť deťom vzniká narodením a trvá do času, kým dieťa nie je schopné samo sa živiť. Vyživovacia povinnosť teda nie je ohraničená dosiahnutím určitého veku dieťaťa. Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom tak trvá dovtedy, kým dieťa nie je schopné samo sa živiť a uspokojovať svoje potreby. Za okolnosť odôvodňujúcu trvanie vyživovacej povinnosti rodičov je potrebné akceptovať štúdium. Z vykonaného dokazovania má súd za preukázané, že odporkyňa je aj v súčasnosti študentkou denného štúdia na vysokej škole a teda nie je schopná sa sama živiť. Z uvedeného je zároveň zrejmé, že doposiaľ trvá i vyživovacia povinnosť navrhovateľky voči nej. Navrhovateľkou uvádzané skutočnosti týkajúce sa jej majetkových pomerov a zdravotného stavu môžu mať vplyv na výšku jej vyživovacej povinnosti, nespôsobujú však jej zánik. Na základe uvedených skutočností, ako aj citovaných zákonných ustanovení súd dospel k záveru, že návrhu navrhovateľky nie je možné vyhovieť, keďže jej vyživovacia povinnosť voči odporkyni stále trvá a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.“

Sťažovateľka namieta porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 19. septembra 2013. Sťažovateľka predovšetkým namieta, že krajský súd svoj rozsudok nedostatočne odôvodnil – neuviedol, ako zohľadnil zmenu jej pomerov a zmenu pomerov odporkyne, neprihliadol na príjmy otca odporkyne. Namieta tiež, že krajský súd rozhodol v jej neprítomnosti a nezaslal jej vyjadrenia odporkyne k jej návrhu.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu vyplýva záver o tom, ako tieto súdy posúdili návrh sťažovateľky. V prerokúvanom prípade je rozhodujúce, že sťažovateľka návrhom žiadala, aby okresný súd, resp. krajský súd rozhodli o zrušení jej vyživovacej povinnosti. Až v odvolacom konaní navrhla zmenu svojho návrhu, kedy žiadala, aby súdy rozhodli o znížení rozsahu jej vyživovacej povinnosti na zákonné minimum. Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd v spojení s okresným súdom dostatočne vysporiadal s relevantnými skutočnosťami – vysvetlil, prečo rozhodol tak, že nepripustil zmenu návrhu, vysporiadal sa s relevantnou skutočnosťou, či odporkyňa je schopná sama sa živiť, pričom poukázal na jej vysokoškolské štúdium a tiež deň jeho ukončenia, vysporiadal sa aj so vzťahom medzi predchádzajúcou úpravou výživného a návrhom sťažovateľky. Právne závery krajského súdu v spojení s okresným súdom nie sú arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

Ústavný súd neakceptoval námietku sťažovateľky, že jej krajský súd nedoručil vyjadrenia odporkyne k návrhu. Túto skutočnosť mohla a mala uplatniť v dovolaní, čo však neurobila, preto nie je prípustné, aby takúto námietku uplatnila prvýkrát až v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd tiež neskúmal námietku o tom, že rozsudky okresného súdu a krajského súdu nie sú riadne odôvodnené, keďže túto skutočnosť skúmal najvyšší súd v konaní o dovolaní sťažovateľky.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny alebo práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 19. septembra 2013 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu v spojení s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a zákona o rodine krajským súdom ako odvolacím súdom v spojení s okresným súdom ako súdom prvého stupňa takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

II.4 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016

Najvyšší súd napadnutým uznesením z 23. júna 2016 odmietol dovolanie sťažovateľky. V uznesení poukázal na doterajší priebeh konania, na jednotlivé rozhodnutia konajúcich súdov, na dovoláciu argumentáciu sťažovateľky. Poukázal na to,

že sťažovateľka namietala, že jej postupom súdov bola odňatá možnosť konať [§ 237 písm. f) OSP], že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP], a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP]. Najvyšší súd skúmal prípustnosť dovolania podľa § 238 OSP, pričom uviedol:

„V danej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodlo vo veci upravenej Zákonom o rodine a preto je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená ustanovením § 238 ods. 4 O. s. p. a o prípad výnimky z neprípustnosti dovolania v zmysle citovaného ustanovenia v predmetnej veci nejde.“

Následne najvyšší súd s poukazom na dovolaciu argumentáciu sťažovateľky skúmal, či je naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP, pričom uviedol:

„Podľa názoru dovolateľky k odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť z dôvodu, že súd ju v zmysle § 5 ods. 1 O. s. p. procesne nepoučil v súvislosti s jej procesne nekvalifikovaným pozmeňujúcim návrhom na zmenu výšky výživného.“

Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že odvolací súd podanie navrhovateľky – zmenu návrhu považoval za náležitý pozmeňovací návrh, keď ho bez ďalšieho prejednal a posudzoval z hľadiska splnenia predpokladov predvídaných v § 95 ods. 2 O. s. p. Zmena návrhu na začatie konania je základným dispozičným úkonom navrhovateľa predmetom konania, je však viazaná na súhlas súdu, ktorý - zmenu návrhu prejedná podľa procesných pravidiel a zásad.

Obsah dovolacích námietok navrhovateľky v súvislosti s nepripustením zmeny návrhu smeroval k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci vzhľadom na zákonnú právnu úpravu (§ 95 ods. 2 O. s. p.) a to najmä v súvislosti s posúdením splnenia podmienok pre úspešnosť takéhoto návrhu. Dovolací súd zdôrazňuje, že nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) považuje Občiansky súdny poriadok za prípustný dovolací dôvod, ktorý však možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné, samo nesprávne právne posúdenie ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že k odňatiu možnosti navrhovateľky konať pred súdom malo dôjsť tiež tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, nevysporiadal sa so všetkými skutočnosťami, ktoré v konaní vyšli najavo. Rozhodnutie

navrhovateľka považovala za nepreskúmateľné z dôvodu, že nie je v súlade so zákonnou požiadavkou preskúmateľnosti a zrozumiteľnosti súdneho rozhodnutia. ...

Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3. decembra 2015 prijalo stanovisko, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.

V prejednávanej veci o takýto výnimočný prípad vybočenia z medzí § 157 ods. 2 O. s. p. sa nejedná. Rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritéria odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vo všetkých jeho výrokoch. Odvolací súd (ako vyplýva už z vyššie uvedeného) náležite vysvetlil, pre nesplnenie ktorej rozhodujúcej skutočnosti navrhovateľkou navrhovanú zmenu nepripustil.

Odvolací súd náležite vysvetlil dôvody, pre ktoré rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil, v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni s účinnosťou od 7. júna 2004 (t. j. od dosiahnutia plnoletosti odporkyne) do 27. decembra 2010, keby bola právoplatne ustálená vyživovacia povinnosť navrhovateľky k odporkyni (konanie vedené na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 17 Nc 66/01). Odvolací súd pri zmene pomerov nevyklúčil možnosť zmeniť pôvodný rozsudok o výživnom (§ 78 ods. 1 Zákona o rodine). V prejednávanej veci však rozhodnúť o zrušení vyživovacej povinnosti podľa návrhu by znamenalo preskúmanie vecnej správnosti pôvodného rozsudku (rozsudku o určení vyživovacej povinnosti). Zdôraznil, že uvedené vylučuje § 159 ods. 3 O. s. p. a § 163 ods. 1 O. s. p. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu aj v ďalších dvoch výrokoch (III. a IV. výrok) spĺňa základné požiadavky kladené na odôvodnenie súdnych rozhodnutí (§ 157 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 211 ods. 2 O. s. p.). Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym záverom súdu prvého stupňa o trvaní vyživovacej povinnosti navrhovateľky do 31. mája 2012 a preto rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu navrhovateľky o zrušenie vyživovacej povinnosti za obdobie od 28. decembra 2010 do 31. mája 2012 ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O. s. p.). Zároveň vyživovaciú povinnosť navrhovateľky k odporkyni, naposledy určenú rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 14. júna 2005 č. k. 17 Nc 66/01-761 v spojení

s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2008 sp. zn. 11 CoP 132/08 s účinnosťou od 1. júna 2012 zrušil. Právne tento výrok rozsudku zdôvodnil s odkazom na § 78 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine a § 163 ods. 1 O. s. p. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu tak dáva odpovede na relevantné otázky súvisiace s predmetom konania, preto ho dovolací súd považuje za riadne zdôvodnené, a teda za presvedčivé.

Námietka dovolateľky vo vzťahu k nedostatku odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu preto nebola dôvodná. Dovolací súd zdôrazňuje, že za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv navrhovateľky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04) a rovnako neznamená ani to, aby účastník konania bol pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Dovolací súd zhodne s názorom odvolacieho súdu považuje procesný postup súdu prvého stupňa podľa § 101 ods. 2 O. s. p. za súladný so zákonom. Navrhovateľka v priebehu prvostupňového, odvolacieho ani dovolacieho konania nedoložila žiadny relevantný doklad preukazujúci jej ospravedlnenie a žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na 23. januára 2012.

Žalobkyňa neopodstatnene namietala, že odvolací súd jej odňal možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písm. a/ až d/ a g/, § 237 O. s. p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je. Dovolateľka vady uvedené v týchto zákonných ustanoveniach ani nenamietala. “

Najvyšší súd v napadnutom uznesení skúmal prípustnosť dovolania, pričom uviedol, že dovolanie nie je podľa § 238 ods. 4 OSP prípustné. Následne skúmal existenciu vady podľa § 237 písm. f) OSP, t. j. že sťažovateľke mala byť odňatá možnosť konať pred súdom z dôvodu, že okresný súd a krajský súd svoje rozsudky neodôvodnili riadne. Dospel k záveru, že predmetné rozsudky súdov nižšieho stupňa sú riadne odôvodnené, preto nemožno akceptovať námietku sťažovateľky o odňatí možnosti konať podľa § 237 písm. f)

OSP. Ústavný súd konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne, najvyšší súd odôvodnil výrok svojho uznesenia dostatočným spôsobom, preto tieto právne závery nie sú ani zjavne neodôvodnené, keďže sú ústavne udržateľné.

Pokiaľ ide o namietané porušenie práva podľa čl. 13 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť tým, že najvyšší súd ani v konaní sp. zn. 4 Cdo 340/2014 nerozhodol o skoršom dovolaní sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu z 18. apríla 2013, ústavný súd konštatuje, že je bez právneho významu sa touto námietkou zaoberať, keďže uznesenie krajského súdu z 18. apríla 2013 bolo v prospech sťažovateľky, preto aj prípadné neprerokovanie dovolania nemohlo spôsobiť ujmu v jej právnom postavení.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, preto môže do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi zasahovať len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľky za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné toto rozhodnutie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

II.5 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 340/2014 a jeho uznesením z 23. júna 2016

Sťažovateľka v tejto časti sťažnosti namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jej uznesením z 23. júna 2016. V súvislosti s porušením označených práv bolo podľa sťažovateľky porušené aj jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje v prvom rade na svoju judikatúru, podľa ktorej si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietáhom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (najvyšší súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom dovolacom konaní a jeho uznesením z 23. júna 2016. Zo sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že v čase

podania tejto sťažnosti ústavnému súdu už najvyšší súd v napadnutom konaní rozhodol uznesením z 23. júna 2016, ktoré zároveň bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené 15. augusta 2016. Takto možno dospieť k záveru, že k namietanému porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru už postupom najvyššieho súdu v napadnutom dovolacom konaní nemohlo v čase podania sťažnosti dochádzať. Vzhľadom na tento právny záver nemožno uvažovať ani o vyslovení porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na tomto základe ústavný súd sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2016